

ספרים

היוצאים לאור בפעם ראשונה

ע"י חברת

מקיצי נרדמים

תחת השגחת ראשי החברה:

משה מונטיפיורי בלאנדאן,
אברהם הכהן (המכונה ד"ר אלברט כהן בפאריז),
מתתיהו שטראשון בוילנא,
אליעזר הלוי (המכונה ד"ר לעווע) בבריסטאן,
יקותיאל זוסמאן כהן ראפאפארט במינסק.
אליעזר ליפמאן זילבערמאן בליק.

שנה שלישית תרכ"ז — תרכ"ח.

פסקת א.

Lyck, 1868.

Selbstverlag des Vereins Mekize Nirdamim.

(L. Silbermann.)

Schnellpressendruck von Rudolph Siebert in Lyck.

P e s i k t a,

die älteste Hagada,

redigirt in Palästina

von

R a b K a h a n a.

Herausgegeben nach einer in **Zefath** vorgefundenen und in
Aegypten copirten Handschrift

durch den Verein

Mekize Nirdamim.

Mit kritischen Bemerkungen, Verbesserungen und Vergleichen
der Lesearten anderer drei Handschriften in **Oxford, Parma** und
Fez, nebst einer **ausführlichen Einleitung**

von

Salomon Buber

in Lemberg,

ordentlichem Mitgliede der deutschen morgenländischen Gesellschaft
zu Halle und Leipzig.

Lyck, 1868.

Selbstverlag des Vereins Mekize Nirdamim.

(L. Silbermann.)

Schnellpressendruck von Rudolph Siebert in Lyck.

פ ס י ק ת א

והיא

אגדת ארץ ישראל

מיוחסת לרב כהנא

אשר היתה טמונה וצפונה בכתב יד באוצרות הספרים עד כה, והיתה למראה עיני
הגאונים והקדמונים, והביאו ממנה כאמרים רבים, גם לפסק הלכה.

יצאה עתה פעם ראשונה לאור עולם

על ידי חברת

מקיצי נרדמים

עפ"י כ"י הנמצא בצפת, ונערך במצרים, עם הערות ותקונים, והנהגות לברר וללבן
שנויי הנוסחאות משלשה כ"י אחרים: א) כ"י מעיר פעם באפריקא, ב) כ"י מאוצר
הספרים באקספארד, ג) כ"י מאוצר הספרים בפארמא. גם מראה מקומות, משני
התלמודים, ספרא ספרו ומבילהא, מדרשים וילקוט, ויתר ספרו הקדמונים, ובאורי
הוראות מלות זרות הבאים בתוכה, ועם מבוא גדול, הכפין אור על הפסיקתא
ככלל ובפרט,

תתי

שלמה באבער

מלבוש

JACOB LEWKOWICZ.

מ פ ת ח.

א	ויהי ביום כלות משה	צד א — י
ב	שקלים (כי תשא)	י — כא
ג	זכור	כא — כט
ד	פרה	כט — מא
ה	החורש	מא — נו
ו	את קרבני לחמי	נו — סב
ז	ויהי בהצני הלילה	סב — סה
ח	העובר	סה — עב
ט	שור או כשב	עב — עט
י	ויהי בשלח	עט — צה
יא	עשר תעשר	צה — ק
יב	בחדש השלישי	ק — קי
יג	דברי ירמיהו	קי — קמז
יד	שמעו	קמז — קיט
טו	חזן (איכה)	קיט — קכג
טז	גחמו	קכג — קכט
יז	והאמר ציון	קכט — קלד
יח	עניה סוערה	קלד — קלז
יט	אנבי אנבי	קלז — קט
כ	רני עקרה	קט — קמז
כא	קומי אורי	קמז — קכו
כב	שוש אטיש	קכו — קכט
כג	בחודש השביעי (ראש השנה)	קכט — קנה
כד	דרשו	קנה — קנו
כה	שובה	קנו — קסה
כו	סליחות	קסה — קסז
כז	אחרי מות	קסז — קעה
כח	ולקחתם לכם (סוכה)	קעה — קפה
כט	פסקא אחריתא דסוכות	קפה — קפט
ל	ביום השמיני עצרת	קפט — קצה
לא	וזאת הברכה	קצה — רא

פתח דבר.

הפסיקתא העתיקה הזאת, אשר אני נוהן לפניכם היום קראים נבדרים! איננה הפסיקתא רבתי הגרפסת, המצויה בירינו, אכן היא הפסיקתא הישנה והקדומה, המיוחסת לרב כהנא, ואשר נסדרה בזמן חבר תלמוד ירושלמי, (זה לערך ארבע וחמש מאות שנה) היא הפסיקתא אשר כמקורה שאבו בעלי המדרשים, וגאוני קדמאי, כמו רבינו סעדיה ורב האי הגאונים, רבינו נתן בעל הערוך, רש"י, בעלי התוספת, אור זרוע, שבולי הלקט, הרוקח, העיטור, הראב"ן, הסמ"ג, המרדכי, בעל ארחות חיים, המנהיג, בעל מגורת המאור, האבודרהם, בעל הילקוט, ועוד רבים וזוהם, וכלם למען ישיתנה, ויטאבו ממנה דרשות יקות, ופנינים יקרים, בבאורי מקראות, כמובא בפריהם, והיתה השוכה בעיניהם. עד אשר גדולי הפוסקים הנזכרים, אשר מפייהם אנו חיים, וכיסידיהם אנו שותים ככל דבר הוראה, הביאו מאמרים רבים ממנה לפסק הלכה, כאשר יבואר בארוכה במובא אשר ספחתו אליה.

מהפסיקתא הישנה והיקרה הלזו, באו לידי בחסד עליון ארבע כתבי יד, (א) מאת הרב העורך הגדול מדרש"ל ז"ל אשר נמצא בצפת ונעתה במצרים, ואותה בחרתי לשייכה לעיקר ולפנים הספר, (ב) כ"י ישן נשן מעיד פעם באפריקא, אשר נשלח לידי מאת הרב החכם הגדול מוהר"ר אליקים רמילי נ"י, (ג) כ"י מאוצר הספרים באקספארד, (ד) כ"י מאוצר הספרים של די ראססי (נומבר 261 בקובצי כ"י שלו), ואני הצעיר אשר ידיעת קדמוניות ישרון בעדה על מובח לבבי מני אז, ואשר דברי קדמונינו ז"ל יקרו בעיני מכל מחמרי חלה, לא הסתי על זמני ועל הרעים אשר מנו לי — ואעטום על שכמי כל המורח הגדול הזה, לעבור על כל דבריה בעין תודרה, ולהעמיק עד היסוד בה, ויערוך עליה הערות כפי מסת שכלי הדל: א) מראה מקובות כשני התלמודים, ספרא ספרי ומכילתא סדרשים וילקוט וספרי הקדמונים, (ב) תקונים לצרף וללבן הנוסחא הישרה והמחוקקת, למלא החסרונות ולהקן השגיאות אשר נפלו בה מידי המעתיקים השונים, עפ"י מאמרים הדומים אשר ימצאון בספרים הנזכרים, וגם עפ"י שלשה כ"י מהפסיקתא עצמם, אשר תנני ה' בהמה, ועפ"י שלשה עדים יקים דבר, (ג) הפיצותי אור על הדבה מאמרים סתומים, לבארם ולפרשם כיד ה' הטובה עלי, (ד) בארתי הוראות מלות זרות אשר באו בה, (ה) הקנתי למעמים דרך אנכי, גם הרבה מאמרים ביהושע"י, מדרשים, וילקוט. אם במאמרים עצמם ואם במלות הזרות אשר בהם, (ו) הצגתי בפנים ציוני הפוסקים, אשר לא היו מצויינים בהכ"י.

והנני מקוה בעזר התונן לאדם דעה כי המעיינים הישרים בלבותם, היודעים להוקיר כל פעולה לפי ערכה, והכלתי מבקשים להגדיל דופי כמפעל זולתם, ולחפש בחפש מחושב מומי רעיהם, מלבד כי ישאחו על הסנולה היקרה אשר הבאתי להם תמיד נגוזה. לא שזפתה עין רואה. מוזן הקדמונים עד הנה, המה יראו פעלי וישפשו מלאכתי באמונה ובישרת לבב, המה באמונת רוחם ידעו לערוך יגיעתי ופועל כפי, כי לא מלאכה קלה היא זו אשר העמסתי על שכמי, למען יצא כנונה ברק צדקת מאמרי קדמונינו ז"ל, להסיר כל סיג וחלאת השגיאות אשר נפלו בהם משגגת המעתיקים, ויברכוני על כונתי הרצויה, כי בכל כחי עבדתי את

את העבודה הזאת, ובצפיתי צפיתי כי אפיק רצונם במלאכתי זו, וישימו נגד עיניהם מאמר רז"ל (ירושלמי סנהדרין פ"י סוף ה"א) כולם נתנו טרועה אחד, אמר הקב"ה אם שמעת דבר מפי קמן והנייך, לא יהא בעיניך כשומעו מפי קמן, אלא כשמעו מפי גדול כו'. והנה אם אמנם רבת יעתי להסיר הרולי הטעויות ולהגיה במקומות רבים הצריכים הקון, וראיות רבות יתנו עדיהן ויצדיקו הגהותי והערותי, וכן יודה כל משכיל ודורש אמת כי נלוותי פני הלוח הנסוכה על מאמרים רבים, וקרן אור האמת ביפיו וזהרו, ככל זאת לא הרהבתי בנפשי עון, לשלוח יד ולהגיה בפנים הספר, מדעתי כי כל האדם כוזב ועלול לשגיאה, אבל נתתי לפני הקוראים היקרים, הפסיקתא כמו שהעתקתיה מ"י הרש"ל מלא במלה, כלי עורף ובלי גרעון (מלבד סוף פסקא הזכור ושש פסקות אחריה והתחלת פסקא ויהי בשלח אשר היו חסרות בכ"י הזה והשלמתי מכ"י כרמולי) ואת אשר מצאתי נכון להעיר ולתקן הצנתי לבדנה בהערותי, ושמתו לנגד עיני מאמר זיל טובא בפסקי תוס' מנתות סימן רכ"ז: "בשכתב עזרא הסופר התורה עשה נקודות, אכר אם יאמר משה למה נקדת? אשיב הלא לא מתקתי" (ומובא המאמר הזה בשנויים בסדרש במ"ד סוף פ"ג, ובאדר"ג פל"ז), וכן נהגתי גם אני בהערותי ותקנותי אלה, אם קצתם לא יכוננו בעיניך אלה המעיין, ורוח אחרת אתך בבאור המאמרים, אויבר לך הלא לא מתקתי, הבר הערותי ותקוני, ונשארה לפניך הפסיקתא שלמה בצביונה, הרשות בידך לפרש או לתקן כאשר ישר בעיניך, ושכלך יאלפק. --

ובטרם אכלה לדבר, אמרתי לתרות עלי ספר, רחשי לבבי ורגשי תודתי אל ראש חברת מקיצי נרדמים, אשר שמו להם למטרה, לדלות פנינים ממצולות הנשירה, ולהוציא תעלומה אור, דבה ספרי קרמונינו ז"ל, אשר בבתי עקד ספרים כבבתי כלאים התבאו, למען יראה יפי זרם על פני חוץ, וביתוד אל ידידי הרב הגדול בעל המגיד מוהר"ר אליעזר ליפמאן זילברמאן נ"י, אשר עוררני כפעם הפעם, למסור לידם הפסיקתא הישנה הזאת, להוציאה לאור עולם, אשר היתה כבר ערוכה ושמורה אצלי משנת תרכ"ב, ועוד בשנת כת"ד הוצאתי פסקא אחת ממנה לדוגמא, עם הערות ותקונים במחברת קבוצת תכמים, ולבבי ישמח מאד כי פעלי זה הוטב בעיניהם, כאשר מצאה חן בעיניהם המנחה הקטנה, אשר הבאתי לפניהם, היא מחברת "הערות ותקונים לתשובת הגאונים" הוציאה לאור בשנה שניה.

ואליכם תברים יקרי רוח? אנשי החברה הנכבדה, בקשתי ששוחה, כי תשפמו פועל ידי בטוב לבב, וגם אם המצא תמצא לפעמים בדברי איזה שגיאה, תדינוני לבק זכות, ושימו נא על לבבכם מאמר התנא ר' אליעזר (אבות פ"ב מ"ז) יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואשר הזהיר לתלמידיו (ברכות כ"ח ע"ב) הזהרו בכבוד תבריתכם, ואני הפלה יהוד שלא אקפיד כנגד תברי, וגם תכרי לא יקפירו כנגדי (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ב), ויהי נועם ה' על החברה הנכבדה וראשיה, ומעשה ידיה יכונן, להפיץ כל טוב ויקר בישראל, להגדיל תורה ולהאדירה, כעתיות ועזרא דמן תבריא.

לעסב ערג ערב ראש חדש אלול תרכ"ח. שלמה כאבער.